

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ ΝΠΔΔ
3ης Σεπτεμβρίου 19, 104 32 Αθήνα, 5ος Όροφος
Τηλ:210-8834818,210-8827071

Αθήνα, 28-12-2023

Α.Π.: 1343

Προς
Υπουργό Δικαιοσύνης
Κο Φλωρίδη Γεώργιο
grammateia@justice.gov.gr

Θέμα: Προτάσεις και παρατηρήσεις του ΣΚΛΕ αναφορικά με την νομοθετική πρωτοβουλία του Υπουργείου Δικαιοσύνης, υπό τον τίτλο: «Παρεμβάσεις στον Ποινικό Κώδικα και τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας για την επιτάχυνση και την ποιοτική αναβάθμιση της ποινικής δίκης – Εκσυγχρονισμός του νομοθετικού πλαισίου για την πρόληψη και την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας».

Αξιότιμε κε Υπουργέ

δια της παρούσης, ο Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος, ΝΠΔΔ συστημένο δυνάμει του Ν. 4387/2016 & του Ν. 4488/2017 με το οποίο εκπροσωπείται το σύνολο των Κοινωνικών λειτουργών της χώρας, επιθυμεί να συμβάλει στην τελική διαμόρφωση του Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, υπό τον τίτλο: «Παρεμβάσεις στον Ποινικό Κώδικα και τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας για την επιτάχυνση και την ποιοτική αναβάθμιση της ποινικής δίκης – Εκσυγχρονισμός του νομοθετικού πλαισίου για την πρόληψη και την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας», το οποίο βρίσκεται σε δημόσια διαβούλευση μέχρι σήμερα, 28/12/2023.

Καθώς στους σκοπούς του Συνδέσμου, πέραν της διαφύλαξης και προαγωγής των επαγγελματικών δικαιωμάτων των Κοινωνικών λειτουργών, εμπεριέχεται η συμμετοχή του στο σχεδιασμό της κοινωνικής πολιτικής μέσω της μελέτης, της γνωμοδότησης και της παρέμβασης επί των κοινωνικών προβλημάτων, θεωρούμε ότι η αξιοποίηση της παρούσας παρέμβασής μας μπορεί να συμβάλει τα μέγιστα, τόσο μέσω των γενικών

παρατηρήσεων όσο και δια των παρατηρήσεων μας σε σημεία των διατάξεων, που σας παραθέτουμε ακολούθως.

Ειδικότερα:

Το πνεύμα που διαπνέει εν συνόλω τις προτεινόμενες τροποποιήσεις του Ποινικού Κώδικα φέρει έντονα χαρακτηριστικά αυστηροποίησης των ποινών καίτοι η εμπειρία έχει καταδείξει ότι μια τέτοια τάση ουδόλως έχει εισφέρει στη μείωση της εγκληματικότητας. Αυτό προκαλεί εύλογη ανησυχία, ιδιαίτερα αν συνδυαστεί με τα επίσημα καταγεγραμμένα στοιχεία από τα οποία προκύπτει υπερσυνωστισμός έγκλειστων καταδικασθέντων στα καταστήματα της χώρας υπερβαίνοντας μάλιστα τις δυνατότητες των καταστημάτων και εγκυμονώντας συνθήκες σοβαρής παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Θεωρούμε ότι αν η μετατόπιση του ενδιαφέροντος κινούνται στην κατεύθυνση της πρόληψης, των μηχανισμών κοινωνικού ελέγχου, της μείωσης των γενεσιουργών παραγόντων της παραβατικότητας και της εγκληματικότητας θα είχαμε μεγιστοποίηση του κοινωνικού οφέλους και ταυτόχρονη μείωση των δημοσίων δαπανών και του πραγματικού κόστους. Προς αυτή την κατεύθυνση επιπρόσθετα κινείται και η παρατήρησή μας ότι από το πνεύμα των διατάξεων εκλείπει η έννοια της επανορθωτικής δικαιοσύνης, ενώ όταν αυτή επιστρατεύεται εκλείπουν τα ουσιαστικά εχέγγυα επιτυχούς εφαρμογής, δεδομένης της σοβαρής υποστελέχωσης σε επιστημονικό προσωπικό που παρατηρείται, τόσο στα καταστήματα κράτησης, όσο και στις καθ' ύλην αρμόδιες υπηρεσίες με χαρακτηριστική περίπτωση αυτή των Υπηρεσιών Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής.

Επιπρόσθετα δε, κρίνουμε ότι χωρούν διορθωτικών παρεμβάσεων τα κάτωθι σημεία:

Άρθρο 12 (άρθρο 81 του Ποινικού Κώδικα)

Παράγραφος 3. Θεωρούμε ότι η συμπερίληψη των ΝΠΔΔ είναι απαραίτητη.

Η συγκεκριμένη παράγραφος δε, αν και δεν αποτελεί τροποποίηση του Ποινικού Κώδικα, παραμένει ασαφής σχετικά με τους όρους της παραγράφου 1, στην οποία αναφέρεται.

Τροποποίηση παραγράφων 4 και 5 : Με την κατάργηση της φυλάκισης, στο άρθρο αυτό, ως ενδεχόμενης ποινής, σε περίπτωση ελλιπούς ή πλημμελούς παροχής της κοινωφελούς εργασίας, εγείρεται θέμα αναφορικά με την εκτελεστικότητα της ποινής. Αναρωτιέται κανείς ποιες θα είναι οι συνέπειες για τους καταδίκους, εφόσον παρέλθει ακόμα και η παράταση της προθεσμίας για την εκτέλεση της κοινωφελούς εργασίας ή η χρηματική ποινή, στην οποία μετατράπηκε η κοινωφελής εργασία, παραμένει ανεξόφλητη.

Άρθρο 19 (Μετατροπή φυλάκισης σε κοινωφελή εργασία – Τροποποίηση άρθρου 104Α Ποινικού Κώδικα)

Στην παράγραφο 1, παρόλο που η μείωση της μέγιστης διάρκειας της κοινωφελούς εργασίας από τις 2.000 ώρες στις 1.200 ώρες είναι προς τη σωστή κατεύθυνση, σε περίπτωση συγχωνευτικής απόφασης προβλέπονται ως ανώτατο όριο οι 4.000 ώρες. Τόσο εμπειρικά όσο και θεωρητικά, ο αριθμός αυτός κρίνεται υπερβολικά μεγάλος και θα έπρεπε να επανεξεταστεί, ιδίως σε συνάρτηση με τη μέγιστη προθεσμία των τριών ετών. Δυσχεραίνεται έτσι ο στόχος της κοινωνικής ένταξης των δραστών που προωθεί ο θεσμός της κοινωφελούς εργασίας, καθώς οι καταδικασθέντες θα πρέπει για χρόνια να εργάζονται δωρεάν σε κάποιο δημόσιο φορέα, ώστε να ολοκληρώσουν την ποινή τους. Θεωρούμε λοιπόν ότι μάλλον αποτρεπτικά λειτουργεί μία τόσο μεγάλης διάρκειας ποινή, ακόμα και αν θεωρείται εναλλακτική της φυλάκισης.

Συνεχίζοντας,

Θεωρούμε εξόχως σημαντικό να επισημάνουμε την κάθετη αντίρρησή μας στην επιχειρούμενη τροποποίηση του άρθρου 24, (Εξορθολογισμός των κριτηρίων περιορισμού ανηλίκων σε κατάσταση κράτησης νέων- Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 127 Ποινικού Κώδικα).

Με την επιχειρούμενη αύξηση των ανηλίκων στις φυλακές καταστρατηγείται κάθε έννοια διαπαιδαγώγησης, επανορθωτικής/αποκαταστατικής δικαιοσύνης και κοινωνικής επανένταξης. Ουσιαστικά δε, αυτή η στρατηγική δεν θα συνιστά παρά μια καθομολόγηση της παντελούς αδυναμίας του σύγχρονου κοινωνικού κράτους δικαίου

και πρόνοιας να μεριμνήσει με γνώμονα την πρόληψη, την ουσιαστική και ολιστική πλαisiώση, την υποστήριξη επαπειλούμενων παιδιών και οικογενειών ενώ δεν θα φέρει τίποτε περισσότερο από την περαιτέρω περιθωριοποίηση ανηλίκων σε κίνδυνο. Η επιστημονική κοινότητα έχει κρούσει πολλάκις τον κίνδυνο ότι η ποινική μεταχείριση των ανηλίκων δια του ποινικού σωφρονισμού έχει αποτύχει παταγωδώς και δημιουργεί τη δυσμενέστερη παρακαταθήκη για ένα δυσοίωνο μέλλον τόσο για τους ίδιους τους ανηλίκους όσο και εν γένει για τη λειτουργία του κοινωνικού συνόλου. Μας προκαλεί δε μέγιστο προβληματισμό ότι ελάχιστα μέτρα έχουν ληφθεί και ενισχυθεί στην κατεύθυνση της ουσιαστικής αποκαταστατικής δικαιοσύνης των ανηλίκων αλλά και της πρόληψης. Το εύλογο ερώτημα που προκύπτει είναι γιατί δεν επενδύουμε προς αυτήν την κατεύθυνση ξεκινώντας μάλιστα από την επαρκή στελέχωση των αρμοδίων υπηρεσιών όπως οι υπηρεσίες επιμελητών ανηλίκων που μπορούν να στοχεύσουν στην πρόληψη και στην έγκαιρη/έγκυρη αντιμετώπιση των ανηλίκων με παραβατικές συμπεριφορές αλλά επιχειρούμε μια μετατόπισή τους εκτός του κοινωνικού ιστού;

Ανατρέχοντας, εν συνεχεία, στο ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ – ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ Ν. 3500/2006, θεωρούμε εξόχως σημαντικά:

I. την αναγκαιότητα διασαφήνισης εννοιών όπως ο όρος ψυχολογική βία που ορθώς εισάγεται με το άρθρο 86 (άρθρο 4 Ν. 3500/2006) αλλά χρήζει περαιτέρω εννοιολογικής πλαisiώσης, σύμφωνα με επιστημονικά δεδομένα, προκειμένου να αποφευχθούν παρερμηνείες του όρου.

II. Την αναγκαιότητα προσθήκης στο άρθρο 98 (Άρθρο 23 το Ν. 3500/2006) ως υπόχρεου αναφοράς αμμελητί στις αρμόδιες κατά το νόμο αρχές κάθε επαγγελματία ο οποίος κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του πληροφορείται ή διαπιστώνει με οποιονδήποτε τρόπο, ότι έχει διαπραχθεί σε βάρος ανηλίκου έγκλημα ενδοοικογενειακής βίας.

III. Την ανάγκη περαιτέρω διευκρινίσεων στο Άρθρο 99 (Άρθρο 23α του ν. 3500/2006) και ειδικότερα στην παρ. 3 “κατόπιν αιτήσεως του,...” καθώς και στην παρ.

5 “σύμφωνη γνώμη του...” αναφορικά με τα αιτούντα ή συναινούντα πρόσωπα στην περίπτωση ανηλίκου θύματος, ιδιαίτερα δε, εάν ως ύποπτο πρόσωπο ή δράστης φέρεται πρόσωπο που ασκεί τη γονική μέριμνα ή επιμέλεια.

ΙΙΙΙ. Την ανάγκη να προηγηθεί η δημιουργία εξειδικευμένων φορέων για την εφαρμογή των όρων ποινικής διαμεσολάβησης, ιδιαίτερα δε στο σημεία που αυτοί αφορούν συμβουλευτικά /θεραπευτικά προγράμματα για τον δράστη, αφού, όπως ήδη γνωρίζουμε, με εξαίρεση τα Κέντρα Κοινωνικής Στήριξης του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, που υλοποιούν σχετικά προγράμματα, στην υπόλοιπη χώρα **υπάρχει διαπιστωμένη έλλειψη δομών με αυτό το αντικείμενο και την αντίστοιχη εξειδίκευση.** Ως εκ τούτου, με το εγχείρημα εφαρμογής της ποινικής διαμεσολάβησης χωρίς την κατάλληλη υποδομή και τις δικλίδες ασφαλείας, εγκυμονείται ο κίνδυνος εργαλειοποίησης του θύματος.

Καταληκτικά,

αισθανόμαστε την ανάγκη να σημειώσουμε την παρατήρησή μας καθώς και τον προβληματισμό μας αναφορικά με την παροχή δικαιοδοσίας, σε αρκετά και σημαντικά σημεία των διατάξεων του Ν. 3500/2006, προς ιδιωτικούς φορείς. Θεωρούμε ότι τούτο θα επιφέρει περαιτέρω κατακερματισμό του δημόσιου κορμού ο οποίος οφείλει να είναι ενισχυμένος και με επαυξημένη αρμοδιότητα σε ζητήματα κάλυψης των βασικών ανθρωπίνων αναγκών, πρόληψης και κοινωνικής προστασίας. Έχει πολλάκις σημειωθεί ότι, η διάνοιξη κερκόπορτων προς τους ιδιωτικούς φορείς δεν θα εξυπηρετήσει τη βασική ανάγκη ανάπτυξης ενός σύγχρονου δημόσιου συστήματος κράτους πρόνοιας, ενισχυμένου και αποτελεσματικού με εξειδικευμένες υπηρεσίες. Η ανησυχία μας μάλιστα ενισχύεται καθώς, όπως αναγιγνώσκουμε στις προωθούμενες διατάξεις, **στα σημεία που γίνεται αναφορά στο δημόσιο τομέα υπερεκπροσωπείται, για άλλη μια φορά, ο τομέας των κοινωνικών υπηρεσιών της τοπικής αυτοδιοίκησης, ένας τομέας ήδη υποστελεχωμένος και επιφορτισμένος με τεράστιο όγκο υποθέσεων στον οποίο μετακυλύεται η ευθύνη διαχείρισης ενός ακόμη βαρυσήμαντου τομέα.** Η έκρηξη των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας ωστόσο επιτάσσει το σχεδιασμό σύγχρονων ολοκληρωμένων υπηρεσιών και προγραμμάτων αντιμετώπισης, εξειδικευμένων στο συγκεκριμένο αντικείμενο, και δεν συνάδει με μια τέτοια μετακύληση ή

αποσπασματικότητα που μοιραία θα επιφέρει επιπτώσεις όπως η εργασιακή εξουθένωση των εργαζομένων, η δυσκολία σταθερής και με τακτικότητα παρακολούθησης μη διαχειρίσιμου όγκου περιστατικών, κυρίως δε η αδυναμία υλοποίησης ενός τεράστιου εγχειρήματος που θα περιγράφεται μακρόπνοα στις νομοθετικές διατάξεις αλλά θα προσκρούει στην επιτυχή εφαρμογή του.

Κε Υπουργέ

εν κατακλείδι, στην παρούσα χρονική περίοδο, θεωρούμε εξόχως σημαντική την πρωτοβουλία σας να επανεξετάσετε σημεία του ποινικού κώδικα, ιδιαίτερα δε, όπως τις διατάξεις περί ενδοοικογενειακής βίας. Ο τεράστιος αριθμός θυμάτων και η έκρηξη της παραβατικότητας των ανηλίκων μάς θέτουν όλους ενώπιον του καθήκοντός μας. Οι κοινωνικοί λειτουργοί, οι οποίοι υπηρετούμε στο πεδίο και είμαστε συχνά αντιμέτωποι με το πρόσωπο της βίας, έχουμε θέσει τον εαυτό μας, ευθύς εξ αρχής, υπέρ της προστασίας της ανθρώπινης ζωής, αξιοπρέπειας και μοναδικότητας. Δίνουμε καθημερινά υπέρμετρο αγώνα, συχνά άνισο και επικίνδυνο ακόμη και για μας τους ίδιους αφού καλούμαστε να εκτελέσουμε το καθήκον μας σε επισφαλείς και συχνά απρόβλεπτες συνθήκες. Υπό αυτό το πρίσμα, σας παρακαλούμε να λάβετε υπόψη τις προτάσεις μας και παράλληλα να δώσετε έμφαση στην έννοια της πρόληψης, της έγκαιρης παρέμβασης μέσω υποστηρικτικών προγραμμάτων, της ανάπτυξης δικτύων προστασίας, της δημιουργίας ισχυρού δημόσιου δικτύου προστασίας των πιο ευάλωτων συμπολιτών μας. Σε ένα τέτοιο αγώνα θα είμαστε όλοι κερδισμένοι, πρωταρχικά δε ο πολίτης τον οποίο έχουμε κληθεί να υπηρετήσουμε, τόσο εσείς όσο και εμείς από διαφορετικές θέσεις αλλά πάντα ως πρώτη προτεραιότητά μας.-

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Η Πρόεδρος

Τριανταφυλλιά Αθανασίου

Ο Γεν. Γραμματέας

Γεώργιος Λουκάς